

František Štefan Lotrinský

Život

Detstvo v Lotrinsku

Celým menom František Štefan Leopold Vaudémontsko-Lotrinský (fr. François Étienne) sa narodil 8. 12. 1708 v Nancy v dnešnom Francúzsku ako syn lotrinského vojvodu Leopolda Jozefa a Alžbety Šarloty Orleánskej. Cez babičku Eleonóru bol pravnukom Ferdinanda III., teda s Habsburgovcami bol pokrvný príbuzný. Bol korunným princom Lotrinska, pôvodne mal niekoľkých starších bratov, ale tí umreli na epidémiu čiernych kiahní (č. pravé neštovice), preto sa stal následníkom.

Plánovanie manželstva

Leopold Lotrinský a Karol VI. Už dlhú dobu plánovali spriazniť svoje rodiny pomocou manželstva ich detí. Karol sľúbil Máriu Teréziu Leopoldovmu staršiemu synovi, po ktorého smrti táto dohoda prešla na Františka. Preto ho vo veku 15 rokov poslali do Viedne, aby sa na dvore vzdelával a pripravoval sa na úlohu manžela princeznej. Aj keď bol tento záväzok dohodnutý rodičmi, deti sa do seba zahľadeli, Mária Terézia bola do neho priam zbláznená. Vtedy ešte nebolo jasné, že Márie Terézia nebude mať brata, keď sa to potvrdilo, bolo zrejmé, že František Štefan získal najžiadanejšiu nevestu v Európe. Táto pozícia bola chvíľu ohrozená tajným plánom na vydaj oboch habsburských dcér do Španielska, ale Karol VI. túto možnosť napokon zavrhol.

Strata Lotrinska

V roku 1729 sa po smrti otca stal vojvodom lotrinským a Viedeň musel nakrátko opustiť a ujať sa vlády po otcovi. V tejto dobe veľa cestoval po Európe a dokonca vstúpil do slobodomurárskej lôže. 1730 bol menovaný miestodržiteľom v Uhorsku, ale túto funkciu nikdy reálne nevykonával. Jeho vláda v Lotrinsku netrvala dlho. Francúzsko za svoj súhlas so svadbou Márie Terézie a Františka Štefana požadovalo, aby sa vzdal nároku na Lotrinsko, po ktorom Francúzi túžili už dlhú dobu, výmenou za Toskánsko. Dohodu musel za značného nesúhlasu svojej matky uzavrieť, inak by sa sobáš s milovanou habsburskou princeznou nekonal. Na ujatie sa Toskánska musel čakať, lebo tam vtedy ešte vládol posledný člen rodu Medici, ktorý zomrel až v roku 1737. Medzitým František držal len Tešínsko, ktoré dostal od otca pri odchode do Viedne.

Manžel Márie Terézie

12. 2. 1736 sa konala veľkolepá svadba, ktorej zaujímavosťou je, že pozvánky boli rozoslané ešte predtým, než František Štefan prišiel oficiálne požiadať o princeznu ruku. Svadbou sa z dynastie Habsburgovcov stala dynastia Habsbursko-Lotrinských. Františkova matka sa svadby nezúčastnila, radšej zostala v Lotrinsku, pravdepodobne urazená, že sa jej syn vzdal rodinného dedičstva kvôli vytúženej manželke, ktorá keby zomrela bezdetná, nezostalo by mu vôbec nič. Rok po svadbe musel prevziať vládu v Toskánsku, kam v roku 1738 odišiel aj s Máriou Teréziou, lebo vo Viedni im strpčovali život za to, že ich prvé dve deti boli dievčatká. Karol VI. tomu zrovna nepomáhal, lebo pred každým dcériným pôrodom nechal rozvešať plagáty ako veľmi sa tešia na chlapca. Pri odchode do Toskánska nechali deti doma. V roku 1740 sa im znovu narodilo dievčatko, čo prispelo k všeobecnému sklamaniu, navyše im zomrela najstaršia dcéra, čo jej dedovi Karlovi dalo podnet na rozmýšľanie o vlastnom konci. Po smrti Karla (pravdepodobne na rakovinu, už dlhšie sa necítil dobre) to bol František, ktorý svoju smútiacu ženu predviedol predstaviť poradcom starého cisára ako novú panovníčku.

Nemecký cisár

Jeho prvá kandidatúra po smrti Karla VI. bola neúspešná, zvolený bol až v roku 1745 po smrti Karla VII. Albrechta, nastúpil ako cisár František I. Z jeho titulu získala Mária Terézia formálny titul cisárovnjej.

Náhla smrť

František zomrel náhle vo svojom koči, keď sa vracal z opery v Innsbrucku 8. 8. 1765, pochovaný bol

v hrobke číslo 55 v Kapucínskej krypte vo Viedni, ktorá je oficiálnym pohrebným miestom Habsburgovcov a Habsbursko-Lotrinských.

Povaha, vlastnosti

Problém s jazykmi

Pre svoj francúzsky pôvod a výchovu na viedenskom dvore mal problém s francúzštinou aj s nemčinou. Pri návrate do Lotrinska po smrti otca mu to spôsobovalo starosti. Hovorilo sa o ňom, že jeho francúzske listy pôsobia akoby ich písal Nemeec, naopak nemecké akoby ich písal Francúz so slabou znalosťou cudzích jazykov.

Podnikateľský talent

Mal dlhy po otcovi až vo výške 9 000 000 frankov, ale s tým sa čoskoro vyrovnal. O Františkovej šikovnosti s financiami vypovedá fakt, že krátko po zdedení dlhu po otcovi si už mohol dovoliť bohatý zásnubný šat posiaty diamantami v cene 300 000 zlatých, naopak pri iných príležitostiach už na šatách šetril a obliekal sa nedbale. Po ujatí sa vlády v Toskánsku spravil reformy a kniežatstvo začalo vynášať. Zarobené peniaze investoval do kúpy panstiev Holíč a Šaštín, na ktorých vybudoval vzorové statky, ktoré prinášali ďalšie zisky. Zakúsil aj priemyselnú výrobu, v Holíči založil továreň na výrobu keramiky, ktorá sa predávala aj vo Viedni, tiež vybudoval tkáčovne. Časom prevzal finančnú správu statkov Márie Terézie. Počas vojny dodával habsburskej monarchii zbrane, kone a uniformy, v sedemročnej vojne zásoboval dokonca aj nepriateľské Prusko. Mal kontá vo veľkých bankách v Benátkach a v Janove, ale aj sám sa stal bankárom, tiež obchodoval na burze. 1763 ho Mária Terézia poverila umorovaním štátneho dlhu. Po Lotrinského smrti jeho majetok činil asi 18 000 000 zlatých, z toho 12 miliónov odkázal na splatenie dlhu monarchie a zvyšok šiel na rodinný fond.

Dobrá rodič

S matkou mali deti viac odmeraný vzťah, ale o otcovi sa Jozef vyjadril, že bol jeho učiteľom, priateľom a najvyšším pánom domu, bol veľkomyseľný, spravodlivý, dobrotivý, priateľ vedy a umenia.

Zálety

Síce manželstvo Márie Terézie a Františka Štefana Lotrinského bolo všeobecne šťastné, aj tak hľadal vzťahy aj mimo manželského lôžka. K jeho známym milenkám patrila Mária Vilhelmina Auerspergová (rod. Z Neippergu), za ktorú zaplatil hráčske dlhy a daroval jej dom. Okrem toho sa pošuškávalo, že získal aj manželky vplyvných grófov ako Colloredo-Wallsee a Pálffy, ale to sa naisto nepotvrdilo.

Záľuby

Medzi Františkove záľuby patrilo lov a hazardné hry. Venoval sa prírodovede a alchýmii, mal aj vlastné laboratórium. Jeho zberateľskou vášňou boli minerály, gobelíny a mince.

Zdroje

HAMMOND, Beate: *Jugendjahre grosser Kaiserinnen*. Wien 2002. (Český překlad *Mladá léta velkých císařoven*, Věra Houbová 2004)

KNEBLOVÁ, Hana: *Život českých panovníků : králové a královny, jak je neznáte*. Praha 2015.

Francis I, Holy Roman Emperor. (2016, October 27). In *Wikipedia, The Free Encyclopedia*. Retrieved 06:56, October 27, 2016, from

[https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Francis I, Holy Roman Emperor&oldid=746410804](https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Francis_I,_Holy_Roman_Emperor&oldid=746410804)

František I. Štěpán Lotrinský. (2. 09. 2016). *Wikipedie: Otevřená encyklopedie*. Získáno 12:17, 6. 11. 2016 z

https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Franti%C5%A1ek_I._%C5%A0t%C4%9Bp%C3%A1n_Lotrinsk%C3%BD&oldid=14065730

František I. (Svätá rímska ríša). (2016, august 2). *Wikipédia, Slobodná encyklopédia*. Získané 12:18, november 6, 2016 z

[https://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Franti%C5%A1ek_I._\(Sv%C3%A4t%C3%A1_r%C3%ADmska_r%C3%AD%C5%A1a\)&oldid=6341249](https://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Franti%C5%A1ek_I._(Sv%C3%A4t%C3%A1_r%C3%ADmska_r%C3%AD%C5%A1a)&oldid=6341249)